

TÜRK PARASININ KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA KANUN(*)

R.Gazete No.1433 R.G.Tarihi: 25.2.1930

Kanun No. 1567 Kabulü: 20.2.1930

Madde 1-

Kambiyo, nukut, esham ve tahvilat alım ve satımının ve bunlar ile kıymetli madenler ve kıymetli taşlarla bunlardan mamul veya bunları muhtevi her nevi eşya ve kıymetlerin ve ticari senetlerle tediyeyi temine yarıyan her türlü vasıta ve vesikaların memleketten ihracı veya memlekete ithalinin tanzim ve tahdidine ve Türk parasının kıymetinin korunması zımında kararlar ittihazına Bakanlar Kurulu salahiyetlidir.

Madde 2-

Bu kararlar (Türk Parası Kıymetini Koruma) başlığı altında Resmi Gazete ile ve Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlığın münasip göreceği diğer neşir vasıtalarıyla neşir ve ilan olunur.

Şu kadar ki kararların yürürlüğe girmesinde Resmi Gazete ile yapılacak neşir ve ilan esas olup bu gazete ile neşredilen kararlar başka vasıtalarla neşir ve ilan edilmiş olsun olmasın metinlerinde mer'iyet tarihi varsa o tarihten yok ise Resmi Gazete ile neşredildiğinin ertesi gününden itibaren Türkiye'nin her tarafında yürürlüğe girer.

Madde 3-

a) Bakanlar Kurulunca 1'inci maddeye göre alınan kararlara aykırı hareket eden veya bu kararlarda belirlenen yükümlülüklerini yerine getirmeyen gerçek ve tüzel kişiler ikimilyar liradan yirmibeşmilyar liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Ancak, karara aykırı fiil 1'inci maddede yazılı kıymetlerin izinsiz olarak yurttan çıkarılması veya yurda sokulması mahiyetinde ise eşya ve kıymetlerin rayiç bedeli kadar, teşebbüs halinde bu bedelin yarısı kadar ağır para cezasına hükmolunur. Yakalanan eşya ve kıymetler, fiil teşebbüs derecesinde kalsa dahi, müsadere olunur. Yakalanamadığı için müsadere edilemeyen eşya ve kıymetlerin rayiç bedeli kadar ağır para cezasına hükmolunur.

b) Her türlü mal, kıymet, hizmet ve sermaye ithal ve ihraç edenler veya bu işlere aracılık edenlerden bu işlemlerinden doğan alacaklarını 1'inci maddeye göre alınan kararlardaki hükümlere göre yurda getirmeyenler yurda getirmekle yükümlü oldukları kıymetin rayiç bedelinin yüzde beşi tutarında ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Ancak, yargı kararının kesinleşmesinden önce alacaklarını yurda getirenlere, bu maddenin (a) bendinin birinci paragrafındaki hükümler uygulanır.

c) İthalat, ihracat ve diğer kambiyo işlemlerinde döviz veya Türk parası kaçırmak kastıyla muvazaalı işlemlerde bulunanlar, kaçırdıkları kıymetlerin rayiç bedeli kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Muvazaalı işlemlere teşebbüs edenler hakkında hükmolunacak para cezası kaçırmaya teşebbüs edilen kıymetin rayiç bedelinin yarısından az olamaz.

d) Bu madde uygulamasında dövizlerin rayiç bedelinin tespitinde, suç tarihinde geçerli döviz alış kurları uygulanır.

Hükmolunacak para cezasına, suç tarihi ile tahsil tarihi arasındaki süreler için 6183 sayılı Kanuna göre tespit edilen gecikme zammı oranında, para cezası ile birlikte tahsil olunmak üzere, gecikme faizi uygulanır. Gecikme faizinin hesaplanmasında ay kesirleri nazara alınmaz.

e) Yukarıdaki bentlerde yazılı suçların tekrarı halinde verilecek cezalar iki kat olarak hükmedilir.

Madde 4-

Bakanlar Kurulunca 1'inci maddeye müsteniden ittihaz edilecek kararlara aykırı hallere ait takip ve duruşma meşhut suçların muhakeme usulü hükümleri mucibince yapılır. Bu davaları rüyet edecek mahkemelerle bu mahkemelerin kaza çevreleri Adalet ve Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlıklarca müştereken tayin ve ilan olunur. Cumhuriyet savcıları, doğrudan doğruya veya Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlık veya tanzif edeceği mercilerin yazılı müracaatı üzerine mezkur kanun hükümlerine tevfikan takibe geçerler.

Kararlara aykırı fiillere sair suretlerle ittila hasil eden Cumhuriyet savcılarını hemen Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlık veya tanzif edeceği mercileri haberdar ederek keyfiyetin tetkikini talep edebilirler.

Cumhuriyet savcılarını ve mahkemelerce umumî hükümlere tevfiikan takibat icrasına zaruret görülen hallerde takip ve duruşmaya üç günden fazla fasıla verilemez.

Cumhuriyet Savcılıkları ve mahkemeler bu Kanun hükümlerine istinaden cereyan edecek takip ve duruşmalarda bilirkişi dinlenmesine lüzum gördükleri takdirde münhasıran resmi bilirkişi listesinde isimleri yazılı kimselerden seçecekleri bilirkişilerin rey ve mütalaasını alırlar. Resmi bilirkişi listeleri her yargı çevresi için dokuzar kişiden aşağı olmamak üzere Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin mütalaası alınmak suretiyle Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından tespit olunur.

Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlık, Bakanlığın veya tanzif edeceği mercilerin Cumhuriyet savcılığına yazılı müracaatta bulunmasıyla müdahil sıfatını iktisap eder.

Madde 5-

Bakanlar Kurulunca ittihaz olunacak karara muhalif hareketler için 1447 numaralı kanunla sair kanunlarda yazılı ceza hükümleri cari olmayıp bu kanundaki cezalar tatbik olunur.

Ek madde 1- Maliye müfettişleri ile Maliye müfettiş muavimleri, hesap uzman ve yardımcıları, Hazine kontrolörleri ve stajyer Hazine kontrolörleri ve kambiyo murakabe mercileri bu kanun hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında tetkikat ve tahkikat yapmak ve tahkikat sırasında suç emareleri bulunursa maznunlar ve suçla ilgili görülenler nezdinde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun zabıt ve arama hakkındaki hükümleri gereğince muamele ifa etmek salahiyyetini haizdirler.

Ek madde 2- Muhacir ve mültecilerin İskan Kanununun 31'inci maddesi haricinde, menkul ve gayrimenkul mallarının bedeli ve ellerindeki nakitler karşılığında yapacakları ithalat bu kanun hükümlerine tabidir. Hariçteki servetlerin tevsiik şekli, getirilecek malların cins ve nev'i ile ithal için müracaat zamanı ve Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlıkça verilecek müsaadelerin geçerlik süresi ve konuyla alakalı diğer hususlar ayrı bir Bakanlar Kurulu Kararı ile tesbit olunur. Bu Kanun yürürlükte kaldığı müddetçe İskan Kanununun 32'inci maddesinin ithal edilecek eşyaların cins ve nev'ini tahdit ve tayin eden hükmü ile 33 üncü maddesi uygulanmaz.

Ek madde 3- Bu Kanuna aykırı fiilleri ihbar edenlerle suç delillerinin tesbitinde hizmeti görülenlere, hangi hallerde ikramiye verileceği ve verilecek ikramiyenin miktar ve nispeti Bakanlar Kurulu kararı ile tesbit olunur. Ancak verilecek ikramiyenin miktarı, bu kanun mucibince hükmolunacak para cezalarından tahsil edilecek miktarın % 45 ini geçemez.

Ek madde 4- Bu Kanuna göre gerçek ve tüzel kişiler hakkında hükmolunacak para cezalarıyla 1'inci maddede göre alınan kararlar uyarınca tahsil gereken alacaklar hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Ek madde 5- Bu Kanunun 1'inci maddesine göre Bakanlar Kurulunca alınan kararlarda lehe değişiklik yapılması veya bu kararların yürürlükten kaldırılması hallerinde; değiştirilen veya kaldırılan kararlara aykırı davranışta bulunmuş olanlar hakkında, failin lehine olan kararlar ve kanun hükümleri tatbik ve infaz olunur.

Madde 6-

Bu Kanun neşri tarihinden üç sene müddetle muteberdir.*

Madde 7-

Bu Kanun hükümlerinin icrasına Bakanlar Kurulu memurdur.

****GEÇİCİ MADDE 1.-** Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 1567 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinin (b) bendine istinaden kesinleşen mahkeme kararları ile hükmolunan, ancak henüz tahsil edilmemiş bulunan para cezalarına esas teşkil eden yurda getirilmesi gereken kıymetin ödeme tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası alış kurları üzerinden yüzde beşinin, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren doksan gün içinde ilgili vergi dairesine ödenmesi veya bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre kısmen tahsil edilen para cezasının yurda getirilmesi gereken kıymetin başvuru tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası alış kurları üzerinden hesap edilen tutarının yüzde beşine tekabül ettiğinin tespiti halinde, kesinleşmiş mahkeme kararları bütün neticeleri ile ortadan kalkar. Fazla ödenen tutarlar iade edilmez.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren doksan gün içinde yükümlü oldukları kıymetleri cari kurdan yurda getirenlerin, cari kur üzerinden hesaplanan değer ile defter kayıtlarında yer alan ihracat bedeli arasındaki fark, pasifte bir fon hesabında izlenir. Bu fon sermayeye eklenmesi halinde gelir veya kurumlar vergisine tabi tutulmaz.

****GEÇİCİ MADDE 2-** Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 1567 sayılı Kanuna istinaden yürürlüğe konulan mevzuat hükümleri uyarınca süresi içinde zorunlu döviz ve efektif devir ve satış yükümlülüklerini yerine getirmeyen yetkili müesseseler ve kıymetli maden aracı kuruluşları, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren yüzelli gün içinde devirle yükümlü oldukları kıymetin yüzde birine tekabül eden tutarın, ödeme tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası alış kurları üzerinden Türk lirası karşılığını ilgili vergi dairesine ödemeleri halinde, bu konuda açılmış davalar ile idari işlemler bütün neticeleri ile ortadan kalkar.

Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun hükümlerine göre haklarında kambiyo takibi başlatılan, ancak henüz yargıya intikal ettirilmeyenlerin, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren yüzelli gün içinde yükümlü oldukları kıymeti yurda getirmeleri halinde bu konuda yürütülen idari işlemler ortadan kalkar. Bu hüküm çerçevesinde yurda getirilen kıymetler için cari kur uygulanır.

Kanunun yayımı tarihinden itibaren en çok yüzseksen gün içinde kambiyo takibine konu kıymetin yüzde dördüne tekabül eden tutarın ödeme tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası alış kurları üzerinden Türk lirası karşılığını ilgili vergi dairesine ödemeleri halinde, bu konuda açılmış davalar ile idari işlemler ortadan kalkar.

25.2.2003 tarihli ve 4811 sayılı Vergi Barışı Kanunundan yararlanarak adlarına salınan vergileri ödeyen ya da ödeme planına bağlanan ihracatçı gözüken mali kuruluşlar hakkında geçici 2'inci maddedeki yüzde dört oran yüzde bir olarak uygulanır.

* 1567 sayılı Kanunun yürürlük süresi, 11 Şubat 1970 tarihinde yayımlanan 1224 sayılı Kanunla süresiz olarak uzatılmıştır.

** 1 ve 2 numaralı Geçici Maddeler, 6 Ağustos 2003 tarih ve 25191 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve yayımı tarihinde yürürlüğe giren "4961 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"da yer almaktadırlar.

(*)1567 sayılı Kanun içeriği itibarıyla,

- 2 Aralık 1936 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 3070 sayılı,
-
- 26 Aralık 1942 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 4328 sayılı,
-
- 18 Mart 1950 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 5540 sayılı,
-
- 20 Şubat 1954 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 6258 sayılı,
-
- 15 Mart 1966 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 753 sayılı,
-
- 24 Mayıs 1985 tarihli Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan 3196 sayılı,
-
- 28 Şubat 1989 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 3521 sayılı,
-
- 6 Ağustos 2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 4961 sayılı

Kanunlarla değişikliğe uğrayarak bugünkü halini almıştır.